УДК 338.009.12
Єсіпов В.В.[1], Зубко В.В.[2]
[1]здобувач вищої освіти, НУ«Запорізька політехніка»
[2].здобувач вищої освіти, НУ«Запорізька політехніка»

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ У СФЕРІ ВИРОБНИЦТВА МЕТАЛОКОНСТРУКЦІЙ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Виробництво металоконструкцій – це складний, трудомісткий та відповідальний процес, що вимагає як ефективних, безпомилкових проєктних рішень, так і бездоганного, бездефектного виконання робіт. Ретельно розроблений та грамотно виконаний проєкт здатний значно зменшити вартість будівництва та його тривалість. Це вимагає від працівників високого професіоналізму, кваліфікації, практичного досвіду та вмотивованості на досягнення якнайкращих результатів. В сфері виробництва металоконструкцій України відбуваються певні зрушення, обумовлені війною, що триває. Зміни в попиті, ринках збуту, постачальниках обумовлюють й трансформаційні процеси в системі управління підприємствами, що виробляють будівельні металоконструкції.

Теоретико-методологічне підґрунтя дослідження становлять праці вітчизняних вчених, які сформували аналітичну базу управління підприємствами будівельної галузі: Кулікова Л., Петрищенко Н., Пономарьова Н., Сіміонов Р., Шевчук Н.

Метою даного дослідження є вивчення тенденцій змін, які відбуваються в сфері виробництва металоконструкцій, а також оцінка їхнього впливу на систему управління виробничими підприємствами.

За підсумками 2022 р. показник споживання металоконструкцій в Україні становив 64 тис. тон, що на 59% менше обсягів 2021 р. У 2023 р. відбулося відновлення попиту на металоконструкції. В результаті зростання за рік становить 19% та досягло значення 79,0 тис. т. Така динаміка пояснюється необхідністю реалізувати проєкти із захисту критичної інфраструктури, з відновлення пошкоджених, зруйнованих об’єктів

інфраструктури та комерційного сектору. За оцінками Українського центру сталевого будівництва, в 2024 році тенденції збільшеного споживання металоконструкцій подовжаться. Але підкреслюється значення прямого впливу загальної ситуації в країні. Очікуваний обсяг зростання попиту на металоконструкції у 2024 році становить близько 7% та може досягти рівня 85,0 тис.т за рік [1].

Показники діяльності підприємств, що виробляють будівельні металоконструкції, на прикладі ПрАТ "Завод металоконструкцій УКРСТАЛЬ Запоріжжя", підтверджують зазначену галузеву динаміку (табл.1).

Таблиця 1 – Основні показники діяльності ПрАТ "Завод металоконструкцій УКРСТАЛЬ Запоріжжя" за 2020-2023 рр.*

№ п/п	Найменування показників	2020	2021	2022	2023
1	Кількість працівників, осіб	191	84	43	н/д
2	Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.	81799	60552	1037	2750
3	Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	65473	80976	6431	2935
4	Адміністративні витрати, тис.грн.	6572	6378	7983	9060
5	Витрати на збут, тис.грн.	1844	1179	173	173
6	Фінансовий результат після оподаткування (прибуток/збиток), тис.грн.	-610	-27518	5724	-13955
7	Матеріальні витрати, тис.грн.	35105	33379	2618	1257
8	Витрати на оплату праці, тис.грн.	18402	15381	3203	2077
9	Відрахування на соціальні заходи, тис.грн.	3622	2952	667	456
10	Дебіторська заборгованість, тис.грн.:				
	На початок звітного періоду	11765	29332	15192	8799
	На кінець звітного періоду	29332	15192	8799	7254
11	Поточна кредиторська заборгованість, тис.грн.:				
	На початок звітного періоду	6772	34406	10413	4933
	На кінець звітного періоду	34406	10413	4933	5173

*складено автором за даними [2]

За оцінками, прогнозні показники будуть досягнуті за рахунок збільшення обсягів відновлювальних робіт в країні, зростання попиту на металоконструкції у нежитловому будівництві, при реалізації масштабних

проєктів з будівництва логістичних та промислових об'єктів, з розбудови інфраструктури тощо.

Якщо у 2022 році отримані доходи становили лише 1,7% довоєнного обсягу випуску (2021 р.), то у 2023 році відбулося певне покращення та обсяги реалізації зросли майже вдвічі до 2022 р. Тривають процеси оптимізації персоналу, фонд оплати праці значно скорочується. При цьому зміни адміністративних витрат є не гнучкими: при значенні 7983,0тис.грн. у 2022 році, їхній обсяг зріс у 2023 р. до 9060,0тис.грн. Діяльність досліджуваного підприємства є збитковою за підсумками 2023 року, при цьому відмічається певна стабілізація дебіторської та кредиторської заборгованостей. Серед істотних проблем, які впливають на діяльність ПрАТ "Завод металоконструкцій УКРСТАЛЬ Запоріжжя", такі: непередбачуваність ведення бойових дій на території України; загальноекономічні проблеми падіння кон'юнктури в цілому; інфляційні процеси; високі відсоткові ставки по кредитних ресурсах; жвава галузева конкуренція; зростання цін на енергоносії; низький рівень платоспроможності споживачів. Досліджуване підприємство не здійснює експорту своєї продукції, не має досвіду зовнішньоекономічної діяльності. У зв'язку з цим ще одним чинником ризику буде розвиток торгівлі з ЄС. В той же час це може розглядатися, навпаки, як можливість. В умовах поширення інвестиційних програм в рамках політики згуртованості ЄС діяльність таких підприємств може стати драйвером смарт-спеціалізацій регіону та забезпечити перехід на якісно вищий рівень організації виробництва.

Проведене дослідження дає підставу для таких узагальнюючих висновків. По-перше, трансформаційні процеси в сфері виробництва будівельних металоконструкцій відзначаються певними коливаннями попиту та прямою залежністю від збройної агресії рф проти України; по-друге, ситуаційні чинники, пов'язані із станом конкурентоспроможності, стабільністю зв'язків із постачальниками та споживачами продукції, забезпеченістю сучасним обладнанням, кваліфікованим персоналом обумовлюють стан та перспективи розвитку конкретних вітчизняних виробників будівельних металоконструкцій. Особливої уваги заслуговують питання розробки ефективних механізмів мотивації персоналу на основі корпоративного кодексу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Огляд ринку металоконструкцій 2022-2023 років. Український центр сталевого будівництва. URL: https://uscc.ua/uploads/page/images/publications/oglyad_rynku_2023.pdf (дата звернення: 01.04.2024р.)

Офіційний сайт ПрАТ «ЗМК УКРСТАЛЬ Запоріжжя». URL: http://zzmk.pat.ua/emitents/reports/year/2022 (дата звернення: 01.12.2023